

Operatie Parkbaan

Grontmij Golf legt 'beauty' met de billen bloot

Hans Kok en Jannes Landkroon.

Spartaans. Zo betitelden medewerkers van Grontmij de werktuigenloods van Golfbaan Amsterdam toen ze het baanonderhoud kwamen ondersteunen. Twee greenkeepers in dienst van deze golfbaan werden geacht met een absoluut minimum aan machines deze 18-holes parkbaan te onderhouden. Zoiets zie je natuurlijk op de baan terug. De baan kreeg echter een nieuwe eigenaar en deze gaf Grontmij de opdracht: "Maak van Golfbaan Amsterdam een golfbaan zoals een behoorlijke baan er behoort uit te zien." De aannemer nam de uitdaging aan. Zonder een overvolle zak met geld overigens. De eerste succesvolle resultaten zijn zichtbaar en komen vooral voor rekening van de twee eerder genoemde greenkeepers en Jannes Landkroon die hier namens Grontmij gedetacheerd is.

Auteur: Broer de Boer

Dichtgegroeide bunkers en alle gras, op dat van de greens na op één hoogte gemaaid. Dat was vorig jaar rond deze tijd één van de kenmerken van Golfbaan Amsterdam, aan de Buikslotermeerdijk. Het clubhuis misstond een 'heel goedkope' voetbalclub niet: de terrastegels waren gebroken en onvlak; het interieur kon meer dan een lik verf gebruiken. De taak van de enige twee greenkeepers was simpelweg: 'houdt het gras van de 18-holes kort en groen.' Golfbaan Amsterdam, voorheen Golfbaan Waterland, had dus enorm veel achterstallig onderhoud. Van de ooit 900 leden waren er nog slechts 200 over. Toch was het een baan met capaciteiten, want het aantal gelopen rondes, zie figuur 1, groeide de afgelopen vijf jaar volgens manager Hilderink van 26.000 naar 39.000! Inmiddels is er veel veranderd in het clubhuis, in het management maar ook op de baan. Uiteindelijk kan er alleen maar geïnvesteerd worden als er meer golfers enthousiast worden gemaakt voor de baan.

Waterland

Hoog grondwater is bekend verschijnsel in het poldertje oostelijk van de ring rond Amsterdam ter hoogte van de afrit naar Volendam. De oorspronkelijke naam 'Golfbaan Waterland' doet zoiets al vermoeden. Bij mijn aankomst deze herfst viel mij een flink zwad maaisel op dat op één van de fairways ligt. Ik heb een gesprek met projectleider Hans Kok en hoofdgreenkeeper Jannes Landkroon, beiden werkzaam bij Grontmij. Hans Kok over dat maaisel: "We hebben de afgelopen tijd veel regen gehad en op een aantal plaatsen is de draagkracht van de bodem onvoldoende om materieel te dragen. Vandaag konden de greenkeepers gelukkig weer op de baan en in een tweede werkgang gaan ze het maaisel verwijderen met de Amazone. Dat is natuurlijk dubbel werk. Hoewel het poldertje een eigen gemaal heeft, geeft een hoge grondwaterstand in combinatie met het ontbreken van drainage hier veel problemen. Toen we als Grontmij deze opdracht om de baan te verbeteren kregen, is één van onze eerste acties een gesprek geweest met het waterschap om de waterhuis-

houding hier te verbeteren door een ander zomer- en winterpeil aan te houden."

Fairwayverdroging

Maar ook perioden van droogte konden de baan teisteren. beregening ontbrak. In verband met eventuele wateroverlast werd het gras vroeger op de fairways zo kort mogelijk gehouden. De motivatie van de greenkeepers was: 'als je kort maait en het gaat regenen, dan blijf je de groei een beetje voor, want als het gaat regenen kunnen we de baan niet meer op.' "In vochtige omstandigheden levert zoiets geen probleem op," verzucht hoofdgreenkeeper Jannes Landkroon als hij deze anekdote vertelt, "maar bij extreme droogte en hitte laat het resultaat zich raden: de fairways worden geel en het gras kan zelfs sterven. De twee greenkeepers hadden overigens hun handen dan vol aan het beregenen van de greens met losse slangen en sproeiers. Het beregeningssysteem was opgedeeld in drie blokken waarvan de hoofdaanvoer per blok met behulp van een aparte mobiele waterpomp met water uit de sloten op druk werd gebracht. De sproeiers op de

De sproeiers op de green werden individueel met brandweerslangen op de hoofdleiding aangesloten.

Inmiddels zijn 27 van de 33 bunkers in oude luister hersteld.

green werden individueel met brandweerslangen op de hoofdleiding aangesloten. De greenkeeping was er een behoorlijke tijd zoet mee om waterdruk op de individuele blokken te krijgen, om vervolgens in series van drie de greens te beregenen. Golfers ondervonden hier natuurlijk veel hinder van, golfen met een brandweerslang op de green is zelfs voor de beste speler niet te doen.

Onkruid

Hoe trof Jannes Landkroon, die vanuit de Grontmij hier als hoofdgreenkeeper is gedetacheerd en eigenlijk de 'Operatie Parkbaan' leidt, deze golfbaan aan toen hij hier kwam werken? Jannes: "Ik trof dit voorjaar greens aan die grotendeels onder de fusarium zaten. De hoeveelheid onkruid op de greens was zeer hoog. Het grasbestand bestond - en bestaat - nog uit veel straatgras, roodzwenk en fijnbladige Engelse raigrassoorten. Ik heb dus laten doorzaaien met de laatste twee grassoorten. Fijnbladig Engelse raai is een sterke groeier en daarmee hopen we in het voorjaar snel groen te geraken. Volgend jaar wil ik doorzaaien met roodzwenk- en struisgras, om een goede zode te creëren en wat straatgras kwijt te raken. Maar bovenal trof ik een golfbaan aan met zeer natte plekken en bunkers die dichtgegroeid waren."

Aanpak

De opdracht van de nieuwe eigenaar luidde vrij vertaald 'Maak van Golfbaan Amsterdam een golfbaan zoals een behoorlijke baan er behoort uit te zien', maar er waren helaas geen miljoenen beschikbaar om dat te realiseren. Jannes: "Onze

aanpak bestaat dus niet uit het uitvoeren van een soort masterplan om de gehele baan ineens te renoveren. We pakken dit project, vanwege de toch beperkte financiële middelen, klus voor klus aan. Daarbij kiezen we klussen die direct tot zoveel mogelijk succes leiden, met een zo beperkt mogelijke inzet van mankracht en materieel." Wat moeten we ons daarbij voorstellen? Jannes: "Allereerst hebben we de natste plekken aangepakt door daar enkele drains te leggen. Ook hebben we alle eindbuizen weer in orde gemaakt en de duikers vrijgemaakt zodat het water beter kon doorstromen. De drainage stamt uit 1990 en de eindbuizen vertoonden nogal wat verzakkingen. De ondergrond is hier een mix van opgebrachte

zanderige grond en op sommige plaatsen zit er zelfs puin in de bodem. Ook de beregening hebben we in overleg met de investeerders zo snel mogelijk aangepakt. Verhoeve Waternet heeft op het oude gebrekkige systeem een uitbreiding gedaan met ondergrondse leidingen en het plaatsen van popup-sproeiers bij de greens. Nu heeft elke green een grote sprinkler, die nog wel met de hand bediend moet worden. Maar in vergelijking met voorheen is dit een duidelijke verbetering, bespaart dit veel tijd en is de waterverdeling aanzienlijk verbeterd. De sprinklers zijn zodanig geplaatst dat zowel de green als de voorgreen beregend worden.

Na bepaling van de contouren de bunkers uitgraven met de minikraan.

Jannes Landkroon, gedetacheerd hoofdgreenkeeper van de Grontmij.

Bunkerrenovatie

De renovatie van de bunkers is ook zo'n 'aparte' klus geweest. Jannes: "De afgelopen jaren zijn de twee greenkeepers vooral bezig geweest om het gras kort en groen te houden. Voor onderhoud van de bunkers was er absoluut geen tijd. Veel bunkers waren zelfs voor 100 procent dichtgegroeid." Jannes heeft zelf – veelal in handwerk – inmiddels zo'n 27 van de 33 bunkers in oude luister hersteld. Hij verwijderde gras en onkruid toverde nieuwe contouren tevoorschijn. "Gewoon met de spade", vertelt hij. "Door af en toe afstand te nemen van mijn werk beoordeelde ik de zichtbaarheid van de bunkers op de holes. Nadat ik de contouren bepaald had, nam de minikraan met kantelbak het over. Ook hebben we de bunkers opnieuw gedraineerd. Tijdens de aanleg, twintig jaar geleden, waren er sleuven gegraven om overtollig regenwater te laten bezinken. Deze sleuven waren afgevuld met lava-

steen en daarna afgedekt met een wortelwerend doek en ze waren volledig dichtgeslibd. Na een regenbui veranderden de bunkers in vijvers. Het aanbrengen van nieuwe drainage met afvoer naar de sloten moet de bunkers droger maken. Ook heeft Grontmij op basis van een gedetailleerde luchtfoto alle baanelementen, de nieuw aangebrachte drainages en de beregeningsleidingen in een gis-applicatie ingebracht. De beplanting is hierin reeds meegenomen. Er staan hier naast struiken ook fraaie bomen en fraaie boomgroepen."

Verzwaard onderhoud

"Direct na onze start hier op 1 april jl. zijn we ook begonnen met het uitvoeren van, wat wij noemen, een verzwaard onderhoudsprogramma van de greens. Dat bestaat uit extra bemesting; een veel hogere maaifrequentie; inzet van meer machines; bezanding en veelvuldige beluchting. Aan prikken, dressen, bemesten van de greens is de laatste jaren op Golfbaan Amsterdam weinig aandacht besteed. Veel machines die hiervoor nodig zijn ontbreken op Golfbaan Amsterdam. Vanuit Grontmij hebben we eigen materieel ingezet om deze baan weer uit de negatieve spiraal van achterstallig onderhoud te halen. Voor deze specifieke vriendendienst, met als doel het vlieg wiel weer aan het lopen te krijgen, hebben we tot dusverre voornamelijk de arbeidskosten en de materialen in rekening gebracht en niet de materiële kosten. Om het aanwezige vilt te lijf te gaan werd er ook vertikaal gemaaid en gespoten met Thatch Control 5, ook is er wetting agent op de greens toegepast. De fairways ontkwamen niet

aan een behandeling met de Verti Drain. De vruchtbare grond heeft hier geen behoefte aan -extra- bemesting."

We lopen over de greens, Ze liggen er fraai bij maar hier en daar zie je nog rozetten van onkruid die de aanval met MCPA/MCPP hebben doorstaan.. De foregreens zijn keurig apart gemaaid en vormen niet meer - zoals eerder - een rondje om de greens, gemaaid met de fairwaymaaier.

Anorganische bemesting

Het verzwaarde onderhoud op de green betreft ook een intensievere bemesting. Het blijkt dat Jannes anorganische bemesting niet schuwt en dat hier ook zeker toepast: "Ik zie het niet als een schande als een greenkeeper niet continu met ecologie op zijn baan bezig is, kunstmest gebruikt en bewust gebruik maakt van chemicaliën om zijn baan op orde te houden of te krijgen. Zo'n greenkeeper hoeft beslist geen slechte greenkeeper te zijn. In de randgebieden van het spel vind ik het stimuleren dieren- en plantenleven wel leuk en wenselijk. Ik vind namelijk dat het op een golfbaan om het spel gaat: de baanonderdelen zijn er ten behoeve van het spel. Daarom test ik als hoofdgreenkeeper, door te gaan putten, altijd even de greens als ik op de baan kom. Je hebt greenkeepers die een golfbaan onderhouden en je hebt greenkeepers die een golfbaan onderhouden voor de golfers. Ik ben van het laatste type. Een golfbaan 'mooi maken' doe je niet voor jezelf maar voor de golfer!"

Hoe verder?

“In de komende tijd staat de verdere aanpak van de waterafvoer op de agenda, door het aanleggen van drainage, plaatsen van afvoerputten en uitbaggeren van de sloten. Ook is het wenselijk om de paden op te knappen en de bruggen te vervangen maar we denken nog na over een creatieve oplossing. Of er nog een architect aan te pas zal komen voor meer ingrijpende aanpassingen is aan de investeerders.”

Als onderdeel van de opleiding hoofdgreenkeeper, die Jannes nu volgt werkt hij een groenplan uit voor deze golfbaan. Zij werkgever Grontmij gaat dat aan de Golfbaan Amsterdam aanbieden. Jannes, die ook bosbouwonderwijs gevolgd heeft, zegt hierover: “Ik ben gek op deze golfbaan die zo fraai onder de rook van Amsterdam ligt. Er is hier namelijk sprake van een prachtig park, ontworpen door een landschapsarchitect. De golfbaan telde aanvankelijk tien holes en er zijn toentertijd bijzondere bomen aangeplant die nu volwassen zijn. Door uitbreiding naar 18-holes is deze opzet niet overal meer zichtbaar. Ook is er bij de uitbreiding een typische pioniersaanplant gedaan met populieren, wilgen en riet, iets wat je vaak op een poldergolfbaan aantreft. Ik wil daarin ruimte gaan maken en achterstallig onderhoud aan de originele aanplant uitvoeren om het oorspronkelijk karakter weer bloot te leggen. Daarnaast zou ik de baan een nog veel parkachtiger uitstraling gaan geven.”

Echte parkbaan

Gedreven gaat Jannes verder: “Ik wil de golfer

het gevoel geven dat hij in een park aan het golfen is geweest. Dat is dus iets anders dan dat hij gegolfd heeft in een parkachtige omgeving. Dat ligt vast in mijn plan, dat we de eigenaar vrijblijvend gaan aanbieden.”

Terwijl we over de baan lopen maakt de hoofdgreenkeeper duidelijk wat hij daarmee bedoelt. Jannes duidt op de witzilveren abelen en op de majestueuze Metasequoia gigantica: “Ik zou deze willen aanvullen met een assortiment: Amberbomen-Liriodendron-Acer rubrum en meer soorten die kleur en/of bloei te bieden hebben. Maar hij wijst ook op rietkragen, die naar zijn smaak moeten wijken. Heel duidelijk wordt zijn visie als we pauzeren bij tees, greens en landingsplaatsen waar golfers ook stilstaan en waar ze straks nog meer moeten kunnen genieten. Jannes: “Hier wil ik door specifieke beplanting te kiezen op basis van kleuren en/of bladvormen nieuwe elementen aan dit golfpark toevoegen. Ik denk dan aan gecultiveerde soorten, niet als gimmick, maar beplanting die baanbepalend wordt. Maar de komende winter is er al genoeg werk aan de winkel om snoei en uitdunning van bomen en struiken ter hand te nemen; ook daarin is een achterstand opgetreden.”

Meedenken

Gaande het gesprek komt steeds duidelijker naar voren op welke wijze Grontmij Golf meedenkt in de realisatie van de verbetering van de baan in opdracht van de nieuwe eigenaar. De aannemer, die inmiddels drie golfbanen in onderhoud heeft, voert op Golfbaan Amsterdam onderhoudswerk uit dat niet wordt uitgevoerd volgens een vooraf

opgesteld bestek. Hans Kok hierover: “We signaleren een probleem, zoals de droogte of wateroverlast, bespreken dat met onze opdrachtgever en proberen samen tegen zo laag mogelijke kosten tot een oplossing en resultaat te komen. Onze opdrachtgever wil eerst zien wat het kan opleveren. Op basis van deze aanpak is ook het aanzien en het interieur van clubhuis verbeterd. De 9-holes par 3 baan laten we voorlopig nog even liggen.” Wordt het plan waaraan Jannes Landkroon in het kader van zijn opleiding aan werkt, geaccepteerd en gerealiseerd? “Dat is aan de nieuwe eigenaar en dat zal de toekomst leren. Maar alom mogen we complimenten in ontvangst nemen, van de golfers dat we in één golfseizoen al veel verbeteringen tot stand hebben gebracht”, zegt Hans Kok.

2002	4.541
2003	6.759
2004	6.459
2005	15.528
2006	26.040
2007	30.698
2008	33.673
2009	36.429
2010	39.000

Figuur 1: Aantal gelopen rondes